

Аналітичний огляд податкової сфери

№4

Липень 2025

У наступних розділах дайджесту — хроніка подій у сфері податкової політики за липень, включаючи впровадження SAF-T UA, аналітику оподаткування та інші тенденції у взаємодії бізнесу та ДПС.

Ключові новини

У липні 2025 року, згідно з рішенням [РНБО](#), ДПС заявили, що особливу увагу під час податкових перевірок зосередять виключно на платниках податків, які мають значні ризики.

Триває реалізація IT - рішення «Е-акциз», введення якого в промислову експлуатацію заплановано на 1 січня 2026 року. В рамках підготовки в липні розробили веб-сервіси для інтеграції систем, що забезпечуватимуть доступ до даних з Єдиного реєстру ліцензіатів та інформації про відображення у фіскальних чеках унікального ідентифікатора електронної акцизної марки підакцизних товарів.

З 1 липня 2025 року набули чинності зміни, передбачені Законом України від 04.12.2024 № 4115-IX. Це розширило перелік підстав для притягнення до відповідальності за порушення у сфері роздрібної торгівлі підакцизними товарами. Раніше санкції застосовувалися у випадку реалізації таких товарів за цінами, що перевищували максимально допустиму вартість, тепер відповідальність передбачено також і за продаж за цінами, нижчими за мінімально встановлені. Ціни нижче мінімальних зазвичай встановлювалися продавцями, які продавали товар без чеків, тобто без сплати податків.

Тепер податковій буде легше контролювати дотримання вимог податкового законодавства роздрібними продавцями, оскільки встановлення ціни нижче мінімальної простіше адмініструвати.

17 липня під час отримання неправомірної вигоди затримали та вручили підозру головному інспектору ГУ ДПС у Хмельницькій області.

Тема місяця. Тютюнова індустрія

У липні 2025 року тютюновий ринок знову опинився у фокусі уваги. Ключовими подіями за період стали посилення акцизної політики на фоні, зростання обсягів нелегального обігу сигарет і рідин для електронних сигарет, а також активні операції БЕБ проти тіньових виробників сформували низку подій, що визначають стан галузі. Основними корупційними схемами в тютюновій галузі залишаються:

- торгівля тютюновими виробами без акцизної марки/з підробленою акцизною маркою. При цьому це може бути як контрафактний товар виготовлений на нелегальних лініях виробництва так і виготовлений на ліцензованих лініях;
- торгівля тютюновими виробами маркованими Duty Free. Попри законодавчу заборону виготовляти на території України цигарки для Duty Free;
- контрабанда.

Зазначені схеми зводяться до продажу тютюнових виробів без сплати акцизу і ПДВ.

Згідно з дослідженням [KANTAR](#) у квітні 2025 обсяги ринку нелегальної тютюнової продукції сягнули 16,2% (проти 14,1% на початку 2025 року). В її складі Також до 8,8% зросла частка підробленої¹ продукції (проти 6,4% у лютому 2025).

В дослідженні також зазначається, що серед

¹ Підроблена продукція - продукція виготовлена в Україні без акцизної марки, або з підробленою акцизною маркою.

продукції з ознаками підробки акцизної марки, за написом на упаковці, 33% вироблені Маршалл Файнест Тобакко (Юнайтед Тобако)/ VK Tobacco FZE (Тернопіль), і 6% — "Українським Тютюновим Виробництвом" (Винники).

Понад половини продукції маркованої Duty Free, за написом на упаковці, вироблено Винниківською тютювовою фабрикою. Решта 43% нелегальної продукції складають торгові марки виробника Маршалл Файнест Тобакко.

За період січень–липень 2025 року виробники виготовили близько 18,2 млрд шт. сигарет (без сигарил та ТВЕН), що в середньому становить 2,6 млрд шт. на місяць. У червні 2025 року обсяг виробництва, після падіння у квітні цього року, збільшився до 2,6 млрд шт. сигарет, але цей показник все ще є меншим на 279 млн шт. до березня 2025 року.

Держбюджет України за 7 місяців цього року отримав майже 75 млрд грн акцизного податку з тютюнових виробів, вироблених всередині країни та імпортованих. Це на 47% більше, ніж у 2024 році, що спричинено в першу чергу зростанням ставок акцизів та інфляцією.

План Мінфіну щодо внутрішнього виробництва тютюну за період

січень-липень 2025 року не виконано на 432 млн грн, у липні продовжується зменшення надходжень від акцизного податку з внутрішнього виробництва - показник невиконання становить 904,9 млн грн (або 10,3%).

Рівень сплати з ПДВ з вироблених обсягів тютюнових виробів зменшився до 15,55% або на 0,6 відсоткових пункти у порівнянні з 2024 роком, попри зростання обсягів виробництва у 2025 році.

Зниження рівня сплати ПДВ та часткове невиконання показників Мінфіну за доходами по галузі може свідчити про зменшення рівня доброчесності платників. Бізнес продовжує використовувати схеми мінімізації податкових зобов'язань, поки податкова та правоохоронні органи мінімально контролюють сферу.

Електронні сигарети

Ще більші масштаби тінізації та, як наслідок, втрати бюджету відслідковуються на ринку електронних сигарет та рідин до них.

Після заборони ароматизованих рідин (з липня 2023 року, Закон №1978-IX) тіньовий сегмент ринку електронних сигарет різко зріс і фактично охоплює майже всю галузь. Якщо у другому півріччі 2023 року його частка становила близько 99%, то після короткого зниження у 2024 році до 92,3% вже у 2025 році позиції тіньовиків відновилися повністю. Свідченням є повна відсутність придбання акцизних марок у 2025 році, тоді як у 2023 їх було 6,9 млн, а у 2024 – 1,76 млн.

Бюджетні втрати від тіньового обігу сягають мільярдів: у 2023 році – 3–4 млрд грн, а у 2025 році очікуються близько 5 млрд грн. Попит при цьому не знижується: якщо у 2024 році електронні сигарети використовували 15,8% курців, то на початку 2025 року – вже 17%. Близько 70% користувачів ароматизованих рідин знають про їхню заборону, проте лише 2,2% відмовилися від них, тоді як 76% шукають товар на нелегальному ринку або за кордоном.

Нелегальна продукція реалізується відкрито — у магазинах, кіосках і навіть торговельних центрах, а значну частку займає онлайн-торгівля через соцмережі й месенджери з доставкою поштою та використанням «дропів» для платежів. Додатково поширені схеми «самозамісу», продаж компонентів для рідин, контрабанда та підпільне виробництво одноразових вейпів зі смаками.

Зважаючи на рівень тіні у цій галузі та збільшення кількості споживачів електронних сигарет, дії правоохоронних органів з детінізації у цій галузі не приносять належного результату.

Виконання Національної стратегії доходів (НСД)

Національна стратегія доходів визначає низку антикорупційних заходів, реалізація яких покладена на Державну податкову службу України (ДПС). Серед ключових новин та актуальних аспектів по цих заходах слід відзначити такі:

- 1 Відсутній прогрес у підготовці та запуску тендерної закупівлі програмного забезпечення ІКС “Обмін інформацією з іноземними компетентними органами”. Як наслідок податкова вже протермінувала своєчасне

впровадження інструментів для підвищення якості документальних перевірок та мінімізації можливих корупційних ризиків маніпулювання податковою інформацією. Існує ризик втрати ДПС коштів, передбачених у 2025 році на розробку цього IT-рішення.

- 2 ДПС продовжує впровадження нової системи управління податковими ризиками, що має зменшити корупційні ризики, зокрема, через мінімізацію суб'єктивного підходу до вибору платників для перевірки та ухилення від сплати податків.

За результатами опрацювання даних по податкових ризиках звітності засобами ІКС «Електронний кабінет» протягом липня 2025 року направлено платникам податків 8 тисяч інформаційних повідомлень про неподання податкової звітності в розрізі податків. Платниками податків, яким аналогічні повідомлення були направлені у червні поточного року (8,2 тисячі) подано 800 звітів (9,9 % від загальної кількості направлених повідомлень).

- 3 02.07.2025 року ДПС провело зустріч із представниками інститутів громадянського суспільства та бізнес-асоціацій, щоб обговорити реалізацію експериментального проєкту функціонування системи управління податковими ризиками. Проте надано позицію лише семи експертних організацій. Це може вказувати на те, що процес консультування достатньо закритий, без можливостей всебічного обговорення в експертному середовищі.

- 4 Податкова продовжує працювати над розробкою IT-рішення для Е-аудиту. У липні 2025 року в тестовому режимі через Електронний кабінет до ДПС подали 108 стандартних аудиторських файлів SAF-T UA, зокрема учасниками меморандумів про тестування такого формату звітності – 5 файлів. Попри те, що процес рухається, податкова вже протермінувала впровадження цифрового аудиту на чотири місяці. Нагадаємо, що дедлайн був узгоджений з міжнародними партнерами в Меморандумі України з МВФ. Повноцінний запуск Е-аудиту призведе до вищої прозорості проведення документальних перевірок платників, покращить автоматичне виявлення податкових ризиків та зменшить корупційні ризики під час перевірок.

Виконання індикативів

Стан виконання індикативних показників лип 2025

Обсяги надходжень

89,4 млрд грн

Виконання плану

↑ **+9,97** млрд грн

Порівняння з аналогічним періодом 2024 року

↑ **+24,2** млрд грн

Податок на прибуток

4,8 млрд грн

Порівняння з аналогічним періодом 2024 р.

↓ **-0,7** млрд грн

Податок на додану вартість

27,02 млрд грн

Виконання плану

↑ **+5,2%**

У липні 2025 року до загального фонду державного бюджету надійшло 89,4 млрд грн податків та зборів, що на 9,97 млрд грн (+12,6%) більше за плановий показник Мінфіну та на 24,2 млрд грн (+37,2%) більше, ніж у липні 2024 року.

Податок на прибуток – 4,8 млрд грн, показник Мінфіну виконано на 154,9%, разом з цим це менше на 0,7 млрд грн або на 12,3%, ніж в аналогічному періоді 2024 року. Перевиконання показників Мінфіну в липні 2025 року зумовлені сплатою податку платниками по деклараціях, які будуть подані у серпні;

Податок на додану вартість – 27,02 млрд грн, показник Мінфіну перевиконано на 1,3 млрд грн або на 5,2%. За липень 2025 року надходження відносно аналогічного періоду 2024 року зросли на 5,8 млрд грн або на 27,1%.

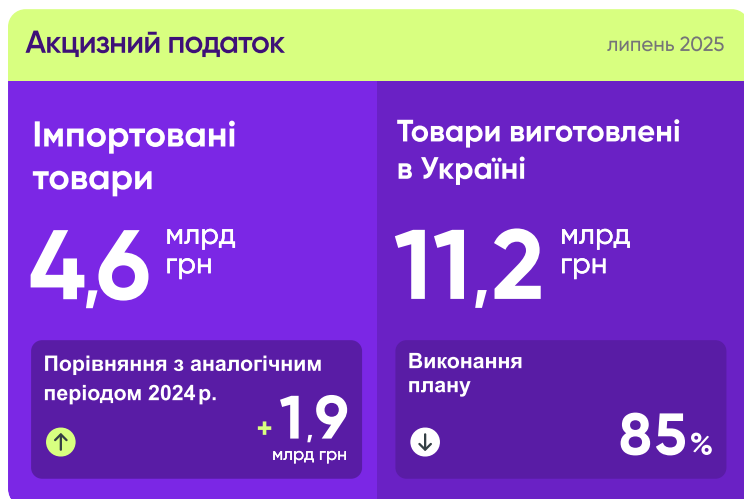
У липні 2025 року платникам повернули 15,3 млрд грн ПДВ. Порівняно з червнем, залишок невідшкодованого ПДВ зменшився на 2,1 млрд грн та склав 28,9 млрд грн, проте податкова продовжує направляти великий відсоток сум заявлених до відшкодування на документальні перевірки. В липні 2025 року 32,8% від суми заявки, тоді як за липень 2024 року цей показник складав 17,87%. Інші фактори, які впливають на великий показник невідшкодованого ПДВ, це несвоєчасне перерахування бізнесу Казначейством 7,8 млрд грн на 01.08.2025 р та не виконання вчасно судових рішень про повернення ПДВ сума за якими збільшилась з 4 млрд грн до 8,7 млрд грн.

Все це затягує процес виплат, збільшує тягар для економіки та створює потенційні корупційні ризики, оскільки підштовхує бізнес до кулуарних домовленостей або роботи в тіні.

Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір – 32,4 млрд грн, в тому числі 14,5 млрд грн військового збору. За липень 2025 року надходження відносно аналогічного періоду 2024 року зросли на 12,5 млрд грн або на 62,9%.

Перевиконання надходжень, зокрема, зумовлені підвищенням ставки військового збору та номінальним ростом заробітних плат.

Акцизний податок з імпортованих товарів – 4,6 млрд грн, що на 1,9 млрд грн або на 67% більше, ніж в аналогічний період 2024 року. Зростання зумовлене, зокрема, підвищенням ставок акцизного податку та переплатою до бюджету, яка збільшилась з початку року на 14,5 млрд грн - тобто сформовані,

значні суми, що сплачуються платниками наперед на прохання податкового органу.

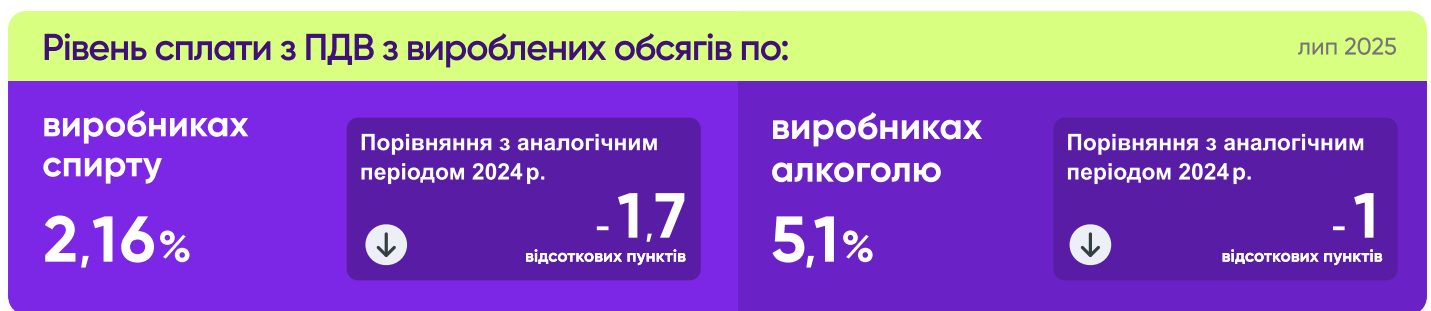
Акцизний податок з вироблених в Україні товарів – 11,2 млрд грн, показник Мінфіну виконано на 85%, до бюджету не надійшло 2,0 млрд грн. Невиконання за акцизами на тютюн, пальне та пиво свідчить про недостатню ефективність протидії тіньовим схемам, при цьому по пальному - крім недостатньої ефективності роботи органів контролю, причиною невиконання також є й об'єктивний фактор – виробничі потужності одного із основних виробників пального суттєво постраждали через обстріли РФ.

Адміністрування

Адміністрування торгівлі підакцизними товарами й надалі залишається одним із ключових антикорупційних викликів для держави. Саме в цій сфері зосереджено найбільше корупційного капіталу, а високі ставки податків створюють можливість отримання значної маржі при нелегальній торгівлі.

За період січень–липень 2025 року ситуація виглядає наступним чином:

Алкоголь. Спиртові заводи виробили 23,88 млн декалітрів (дал) б.с. спирту, що на 49% більше за аналогічний період 2024 року. Також середній показник обсягу виробленого спирту за місяць у 2025 році збільшився до 3,41 млн декалітрів (дал) б.с. спирту або на 1,12 млн декалітрів (дал) б.с. спирту в місяць більше, ніж у 2024 році.

Рівень сплати ПДВ з вироблених обсягів по:

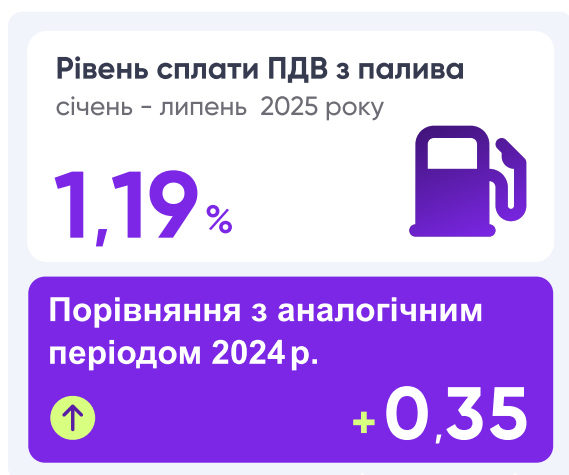
- виробниках спирту зменшився до 2,16% або на 1,7 відсоткових пункти у порівнянні з 2024 роком, попри зростання обсягів виробництва;
- виробниках алкоголю впав до 5,1% або на 1 відсотковий пункт відносно 2024 року, попри зростання обсягів постачання.

Зниження рівня сплати по ПДВ при збільшенні обсягів виробництва свідчить про зниження рівня доброчесності платників та збільшення тіньового сектору в галузі.

Паливо. У січні – липні 2025 року 48 мереж АЗС сплатили майже 7,9 млрд грн податків (крім ЄСВ), з яких:

- 1,6 млрд грн податку на прибуток підприємств, у тому числі 1,1 млрд грн авансового платежу;
- 1,9 млрд грн податку на доходи фізичних осіб та військового збору;

- 3,2 млрд грн податку на додану вартість;
- 0,8 млрд грн акцизного податку.

Рівень сплати ПДВ мереж АЗС становить 1,19 %, у порівнянні з 2024 роком цей показник збільшився на 0,35 відсоткового пункту.

По роздрібній торгівлі паливом, враховуючи зменшення обсягу реалізованого пального за період січень – липень 2025 року на 7% відносно аналогічного періоду 2024 року та

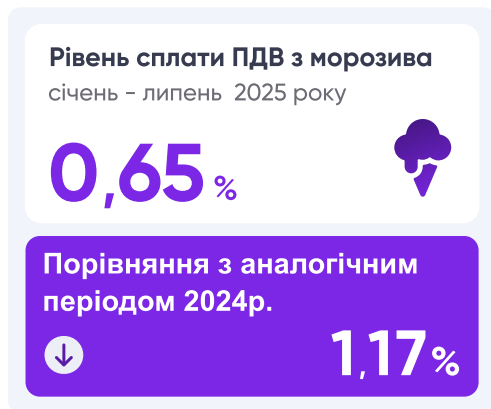
підвищення ставок акцизного податку на пальне з 1 вересня 2024 року, виторги з РРО/ПРРО за період січень – липень 2025 року збільшилися менше ніж на 1% відносно аналогічного періоду 2024 року.

Зростання рівня сплати ПДВ залишається незначним навіть після підвищення ставок акцизу. Це свідчить про необхідність посилення контролю з боку податкових та правоохоронних органів для зменшення тіньових схем у сфері обігу пального.

Після огляду ситуації у сфері підакцизної продукції варто звернути увагу на іншу сферу — харчову промисловість. Липень — період сезонного піка споживання морозива та виробництва молочної продукції, що супроводжується податковими дисбалансами та відповідно потребують окремої уваги.

Адміністрування у сфері виробництва морозива

У січні–липні 2025 року виробники морозива сплатили 279,84 млн грн податків (+27,45 млн грн до 2024 року). Проте приріст сформувався винятково коштом ПДФО та ВЗ (+77 млн грн), тоді як по ключових податках галузі – ПДВ (–32,7 млн грн) та податку на прибуток (–18,4 млн грн) – зафіксовано спад. Це свідчить про погіршення фінансових результатів та ймовірно зниження обсягів легальних продажів.

Рівень сплати ПДВ у січні–липні 2025 року скоротився до 0,65% проти 1,17% минулого року, попри зростання постачання на 17,8%, що може вказувати на використання схем мінімізації.

Подібна тенденція спостерігається і з податком на прибуток: в I кварталі 2025 року показник впав до 0,62% з 1,15% при зростанні доходів на 19,7%,

що також може вказувати на навмисне заниження податкової бази.

Середньогалузеве податкове навантаження у січні–липні 2025 року становило 3,1%, що на 0,2 в.п. менше, ніж у відповідному періоді 2024 року.

У I півріччі 2025 року середня заробітна плата в галузі зросла до 15,43 тис.грн (проти 13,86 тис. грн у 2024 році), а в червні досягла 21,09 тис. грн. Попри позитивну динаміку, 11,6% підприємств продовжують декларувати зарплати нижче законодавчо встановленого мінімуму, 76,7% — нижче середньогалузевого рівня.

Крім того, 46,5% платників мають у штаті не більше 10 осіб, навіть є випадки доходу у понад 40 млн грн. Це свідчить про ймовірне використання схем заниження фонду оплати праці, виплати «в конвертах» та приховану зайнятість з метою мінімізації податкових зобов'язань.

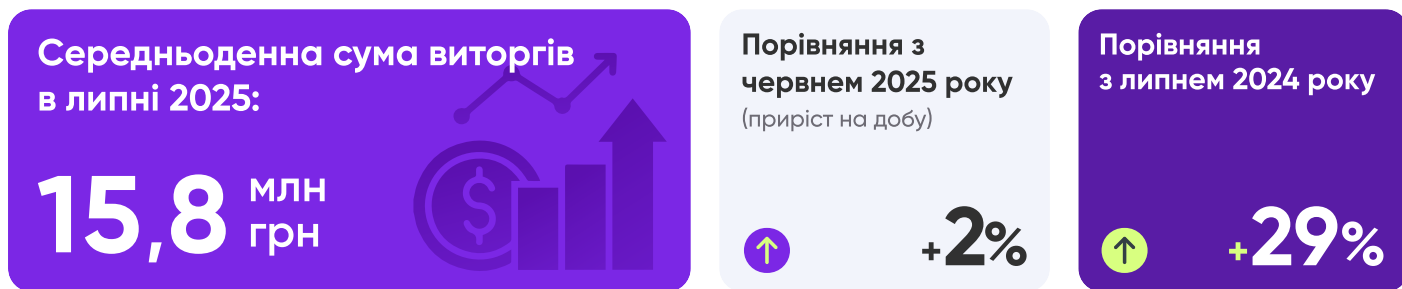
У січні–липні 2025 року імпорт морозива становив 1 203,7 т (+1,3% до 2024 року), а експорт зріс до 11 627,7 т (+25,2% р/р). За даними Асоціації виробників молока, у липні 2025 року експорт сягнув 2,62 тис. т (+17% до червня), перевищивши тогорічний показник на 36%. Валютна виручка зросла на 64% проти липня 2024 року, що відображає активізацію зовнішнього попиту та підвищення конкурентоспроможності українського морозива.

Зростання експорту у поєднанні зі збільшенням реалізації на внутрішньому ринку свідчить про реальне нарощення виробництва у 2025 році. Водночас поєднання зростання виробничих обсягів із падінням рівня сплати податків вказує на використання схем мінімізації податкових зобов'язань, заниження бази оподаткування та частковий перехід частини операцій у тінь.

Обсяги продажів через касові апарати

Легалізація розрахункових операцій залишається ключовим інструментом боротьби з тіньовою економікою. Використання РРО/ПРРО робить бізнес більш прозорим і знижує простір для корупційних практик.

У липні 2025 року загальна сума виторгів РРО/ПРРО зросла до 488,4 млрд грн або на 29,4% до аналогічного періоду попереднього року та майже на 5% відносно червня 2025 року.

Середньоденна сума виторгів збільшилась до 15,8 млрд грн або на 29% відносно попереднього року та майже на 2% відносно червня 2025 року. Кількість чеків у липні 2025 року також збільшилась майже на 11% відносно попереднього року та на 4,2% до червня 2025 року. Стійке зростання цих показників відображає поступову детінізацію роздрібної торгівлі та формування більшої податкової дисципліни серед підприємців.

Результати проведення перевірок

У січні–липні 2025 року податкова:

- провела 2 261 планову перевірку (+13% до 2024 року) та 18 872 позапланові (+32,5%);
- donaraxувала 65,2 млрд грн грошових зобов'язань, з яких 77% – за результатами позапланових перевірок. При цьому donaraxування за плановими - зменшилися у 5 разів (15,0 млрд грн у 2025 році проти 81,5 млрд грн у 2024 році);
- узгоджено: 6,6 млрд грн за плановими (майже без змін до 2024 року) та 37,3 млрд грн за позаплановими перевітками (зростання у 4,7 рази);
- фактичні надходження до бюджету становили 3,1 млрд грн, що на 15% менше, ніж у 2024 році.

Середня сума донарахувань на одного аудитора за плановими перевірками скоротилася у 5 разів (11 млн грн проти 55 млн грн у 2024 році). Це може свідчити про низьку якість відбору платників та інші похідні проблеми, бо попри збільшення кількості перевірок донарахувань стало суттєво менше.. Є високі корупційні ризики, адже контроль залишається формальним.

Це можна вирішити лише через якісне впровадження системи управління податковими ризиками та Е-аудиту. Водночас ключовий елемент — програмне забезпечення SAF-T UA — досі не протестували та реалізували. Прискорення впровадження ІТ-рішень є критично необхідним для підвищення ефективності податкового контролю, зменшення корупційних ризиків та забезпечення доброчесності аудиту. Збереження ж застарілих схем адміністрування та контролю об’єктивно підтримує високий рівень корупційної складової у даній сфері.

Правопорушення

За даними dashboard.gr.gov.ua, розробленого [ГО "Технології прогресу"](#), у липні 2025 року зареєстровано 166 кримінальних проваджень, безпосередньо пов'язані з адмініструванням податків (ухилення від сплати податків, збут

підакцизних товарів). Це на 9 менше, ніж в липні 2024 року, та на 92 менше, ніж у рекордному червні 2025 року.

Також у липні за порушення антикорупційного законодавства та етичних норм дисциплінарні стягнення отримали 8 працівників податкової, що дорівнює показнику попереднього місяця.

Будьте в курсі усіх новин

Підписатися на дайджест

[Архів дайджестів](#)

Дайджест підготовлено ГО Технології прогресу у рамках проекту Фіскальний огляд України: підвищення прозорості та нагляду в оподаткуванні, аудиті та державних витратах, що реалізується за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI).

Думки та погляди, висловлені експертами або організаціями в цьому проєкті/матеріалі/відео/курсі, не обов'язково відображають позицію EUACI, Європейського Союзу чи Міністерства закордонних справ Данії.

EUACI
EUROPEAN UNION
ANTI-CORRUPTION
INITIATIVE

Funded by
the European Union